

KÉPEK A '89-ES ALBUMBÓL

(Fagyipénz)

Járkállok fel-alá és a cipóm kopogását figyelem. Jól van, hangos, de még nem eléggé. A délutáni fényben szinte ragyog a pártház márvány lépcsősora. Igazából nem is lépcsősor, csak két lépcsőfok és egy nagyobb, lapos terület. Amolyan placc, a zászlórudak és a kétszárnyú, üvegezett bejárati ajtó között. Három rúd áll egymás mellett, de nincsen rajtuk zászló. Csak ha ünnepség van. Csapkodom a lábam a márványlapokhoz, menetelek, ahogy a katonák szoktak a tévében, vagy ahogy a munkásőrök, de ők most nincsenek itt. Hétféje van, ilyenkor nincs rájuk szükség. Örülök az új cipőmnek, de egyre fáradtabb vagyok. Kicsit szégyellem is magam, mert mégis, egy katona nem fáradhat el, és főleg nem unatkozhat menetelés közben. Aztán mégis abbahagyom. Egyet-kettőt koppantok még a sarkammal, elégedetten, majd elindulok a házunk felé. Itt lakunk közvetlenül a pártház mellett, felcsöngetek anyának és ő hamarosan megjelenik az erkélyen. Igen, sikerül, egyetlen ügyes mozdulattal elkapom a kétforintost, amit ledob. Fagyipénz. Átvághatnék a parkon, arra lenne a legrövidebb, de félek. Tényleg mindig ott van a nyakukba akasztva a gépfegyver. A bátyám azt mondta, hogy a pártház előtt tilos a fűre lépni, ha észreveszik a munkásőrök, lelőnek. Most tényleg nincsenek itt, de a biztonság kedvéért inkább kerülök egy kicsit.

(Selyemcukor)

Guggolok a kerítés mögött, várok. Mama azt mondta, hogy nemsoká ideér Feri bácsi. A lécek között figyelem az úttestet, hátha megjelenik a fehér kispolszki. A bátyám is odatelepszik mellém, ő is vár, mama meg csípőre tett kézzel nevet mögöttünk. Feri bácsi nagypapa testvére, szinte ugyanúgy néznek ki, csak ő magasabb. Mármint Feri bácsi. Vasárnaponként mindig beugrik egy kicsit beszélgetni, mielőtt hazamenne Nyíregyházára. Ott dolgozik a Tanácsházán. És soha nem jön üres kézzel. Már azt fontolgatom, hogy inkább mégis odabent várom meg, amikor a bátyám felpattan és a kiskapuhoz rohan. Tényleg, most fordul be a polszki, aztán nyekeregve megáll. Feri bácsi alig fér ki az ajtón, a jobb lábát szinte a nyakába kell vennie, hogy kikászálódjon, de közben a bal kezével már nyomja is a barackot a fejünkre. Nevetgélve ugrá-

lunk körülötte, hogy ne tudjon elkapni, de aztán mégis, hóna alá fog minket és megemel. Hú, de nehezek vagytok, mondja, de csak viccelődik. Miután elereszt, komoly arccal guggol mellénk. Jók voltatok, hadd halljam, kérdi. Mert ha igen, van valami nektek az autóban, de meg kell találnotok. Nem is válaszolunk, úgy ugrunk be a kocsiba. Mindent felforgatunk, mindenhová benézünk, de semmi. Pedig alaposak vagyunk, van már gyakorlatunk. Na jó, kezdjük újra. Megint semmi. Vagy mégis? A kesztyűtartóban hirtelen észreveszem, hogy a Záray–Vámosi kazetták mögé van eldugva. Egy bontatlan zacskó selyemcukor.

(Musztáng)

Apa szerint csak mutogatni akarja, én nem tudom, nekem mindenesetre tesszik. Vasárnap, ebéd előtt Hélinger, a volt rendőrparancsnok mindig megmossa a kocsiját. Alig jár vele, de minden vasárnap megmossa. A rádióban már a *Jó ebédhez szól a nóta* megy. Milyen idegesítő. Néha mondjuk a feleséget elviszi a rendelőbe, vagy nagy ritkán bemennek Debrecenbe ügyet intézni, de különben nem is használják. Pedig milyen szép, egy igazi Ford Musztáng. Azt persze senki nem tudja, hogy a Hélinger honnan szerezte, de látom, ahogy a többi erkélyen is állnak már és nézik.

(Pirosfehérzöld)

Mondom anyának este, hogy valamit elfelejtettem. Néz rám, azt hiszi, csak viccelek. De tényleg, Kati néni üzeni, hogy kellene egy ilyen nemzeti színű szalagot rávarrni a nyakkendőre. Mostantól ez lesz a hivatalos. Jókor szólsz, mondja anya, miközben feláll a fotelból. Megy körbe a lakásban és minden fiókot kihúzza, de sehol semmi. Minek tartanánk itthon ilyet, néz rám kérdően. De erre nem tudok válaszolni. Aztán hirtelen eszébe jut valami. Az úgynevezett lomosszekrényből kivesz egy kis kartondobozt, és elkezd benne turkálni. Megvan, kiált fel hirtelen és diadalmasan felemel egy kokárdát. Odaül a varróasztalhoz, én meg nézem, ahogy dolgozik. Először kiszedi belőle a biztostűt, aztán egy pucér zsilettpengével elkezd felvagdოსni a varrást rajta. Így, mutatja, mikor sikerül végre nagyjából kisimítania. Kezébe adom a nyakkendőt, ő meg becsúsztatja a varrógép alá, de úgy, hogy közben a szalagot is rászorítja. Amikor végzett, felemeli, a lámpa elé tartja, úgy nézi. Egész normális, nem, kérdi. Nézem én is, kék és pirosfehérzöld. Tényleg, mondom végül, egész normális. Ahhoz képest, teszi még hozzá, aztán bemelegyünk a nappaliba tévézni.

(Zoli)

Rettenetesen sajnálom azt a srácot. Azt hiszem, Zolinak hívják és az A osztályba jár. Ez az utolsó hét az avatás előtt. Kint gyakoroljuk a menetelést minden nap az iskolaudvaron. Kati néni vezényel, mi meg emeljük a lábunkat, fordulunk, igazodunk, mikor mit kell. Néha az igazgató is lejön, látom Kati nénin, hogy ilyenkor nagyon ideges, pedig már nem kezdő. Csak hát még mindig nem megy egyszerre. Én is, hiába próbálok tartani a lépést, Zoli eltereli a figyelmemet. Ott áll a focikapu mögött, két kézzel kapaszkodik a labda-

fogó rácsba és minket bámul. Nem tudom, mi lehetett a baj vele, talán a magaviselete, mert tényleg elég fegyelmezetlen, össze-vissza rohangál szünetben, meg verekedik is. Vagy csak túl sok fekete pontja volt, esetleg nem tanult meg olvasni rendesen. Tényleg nem tudom. De félévkor behívták a szüleit és megmondták nekik, hogy ebből a gyerekből idén már nem lesz kisdobos. Ráadásul ő az egyetlen, mekkora szégyen! Aztán újra Kati néni hangja, hogy hármass oszlopba igazodj! Ezt utálom a legjobban, tolongunk, röhögünk és csak nem akar sikerülni. Az igazgató velünk szemben már ingatja a fejét, Kati néni pofájáról meg lesül a bőr, látom, tiszta vörös. De Zoli nem mozdul, áll, kapaszkodik és nézi, ahogy bénázunk. Ezt csinálja minden nap. Kötelező neki bejönni az iskolába, de a gyakorlatozásban nem vehet részt. Kati néni hozzá se szól ilyenkor, és a többi tanár is csak úgy elsétál mellette, hagyják. Vajon ez is a büntetés része? És ha tudnák, amit apa, hogy jövőre itt már nem lesz avatás, megkegyelmeznének neki?

(Valami nyuszi)

Verseny van az udvaron, de a nagyobb fiúk nem engednek közel. Kornél a legidősebb, ő dirigál, ő mondja meg, hogy nézzen ki a pálya. Hörcsögfutás, ez a sportág neve. Ilyenkor a nagyok kiásnak egy pályát a homokozóban, olyan labirintusszerűt, jó mélyet, aztán mindenki lehozza a hörcsögét, és mehet a futam. Nekünk papagájunk van, azt nem szabad lehozni, de azért a bátyám ott áll a homokozó mellett és szurkol. Hangosan kiabál mindenki, aztán látom, hogy Sanyika megint elsírja magát. Mindig ezt csinálja, ha veszít, de hát az övé a leghülyébb hörcsög. Folyton megáll. Unatkozom, előveszem a nagyítót és elkezdem a hangyákat perzselni vele. Hatnál járok, amikor Sanyika leül mellém, szipog, a kezében, egy kartondobozba zárva ott az örök vesztés. Majd legközelebb, mondom, biztos beletanul. Ja, hüppög, kérsz? Mielőtt még válaszolnék, a kezembe nyom egy cukrot. Valami nyuszi van rajta meg cirill betűk. Bontanám is ki, de rám szól, hogy ezt a csomagolással együtt kell. Ez ilyen újfajta, mondja, az apukám hozta Szovjetunióból. Hát, jó, bekapom, de nagyon szar. Forгатom a számban, egyre rosszabb, olyan, mintha folyékony műanyag lenne, mondjuk az is, vagy a Sanyi értett félre valamit. Na mindegy. Kiköpöm a francba az egészet. Néz rám, meredten bámul, aztán megint elkezdi sírni.

(Harisnya)

Van a C osztályban egy cigány kislány, Edina, elég sok a baj vele. Most meg tényleg a legrosszabbkor, pár perc és kezdődik az avatás. Látom is a tanító néniket, ahogy idegesen szaladgálnak, valamit beszélnek a többi tanárral, aztán a szülőkhöz mennek oda, az igazgatót megint kihagyják persze. Mi lehet? Szegény Edina félreállítva sír, ráadásul ide még a szülők sem jöhetnek be. Aztán meghallom, ahogy Kati néni kiabál, tör át a sorok között Emese anyukájával és egy hófehér harisnyát lobogtat a kezében. „Edinát a szülei koszos harisnyában küldték el az avatásra, de Kati néni most szerzett neki egy tisztát.” Már viszik is hátra, a bokor mögé hárman. Átöltöztetik. Egy perc alatt elkészülnek, állhat mindenki vissza a sorba, Edina még mindig zokog, pedig időben elkészültek. Még nem indult el a Himnusz.